

УДК 316.42:323.11:314.9(477)

Р. В. Вязова*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри ділової комунікації
Запорізького національного університету***О. О. Убейволек***кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри ділової комунікації
Запорізького національного університету***СПЕЦИФІКА МІЖЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Порубіжний період, у якому перебуває зараз Україна, символізуючи кінець індустриальної й перехід до нової інформаційної ери, поставив перед філософською наукою глобальні питання про можливості розвитку людства в новому тисячолітті, про негативні вияви сучасного суспільного буття, що спричиняють радикальну зміну долі народів, різноманітні соціальні суперечності й міжетнічні конфлікти, поряд із цим порушує питання про шляхи та перспективи етнічного відродження в умовах соціокультурних трансформацій у стані перехідного періоду сучасного українського суспільства. Етнічної проблеми в суспільствознавстві торкаються як соціально-філософські, так і соціологічні, етнографічні, психологічні, політологічні, культурологічні, історичні дослідження вітчизняних і закордонних науковців.

Серед найбільш опрацьованих аспектів етнічної проблеми виокремлюємо такі: вивчення етнологічних аспектів взаємовідносин між народами та причин конфліктів на етнонаціональному ґрунті (О. Бабенко, Т. Бурмістров, Г. Перепелиця), складовими якого є дослідження феномена етнічного конфлікту (А. Здравомислов, Л. Дробіжева, В. Іноземцев, В. Кудрявцев); політизації етнічності (В. Євтух, І. Кресіна, О. Маруховська, Ю. Мацієвський, Л. Нагорна, В. Тарасенко, Л. Шкляр).

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити особливості системи міжетнічних відносин і визначити сутність, форми вияву міжетнічних відносин у вирішенні міжетнічних суперечностей та етнічних конфліктів.

Світосприйняття за принципом «Свій – Чужий», «Ми – Вони», яке склалося ще на початку історії людства, у сучасних умовах суспільного розвитку вступило в нову фазу розподілу світу за культурно-територіальними ознаками, конфесійними, культурними або цивілізаційними параметрами, за рівнем матеріального добробуту й розвитку економіки. Дуальність свідомості на ранніх стадіях соціогенезису, з одного боку, породжувалась вузькістю комунікаційних зв'язків і закритістю комунікаційного простору родових общин, способу життя в племені; з іншого – ця здатність свідомості сприяла стабілізації суспільних зв'язків усередині соціумів, формуванню соціальних механізмів соціокультурної спадкоємності, закріпленню та відтворенню соціального досвіду в низці поколінь. Вияв подібної дуальності («Ми – Вони», або «ми» та «всі інші») на рівні ідеології (релігії, політики або буденної свідомості) в сучасних умовах поглиблення інтеграційних процесів несе в собі реальну загрозу соціальній і культурній конфронтації на релігійному, етнічному, мовному ґрунті.

Так, наприклад, у другій половині ХХ ст. за 55 післявоєнних «мирних» років у локальних війнах загинуло більше людей, ніж у Першій світовій війні. Характерною ознакою збройних протистоянь є те, що їх основними жертвами є мирне населення. Значна частина конфліктів має затяжний характер. Понад 20 років тривала розпочата радянською агресією в 1979 р. міжусобна війна в Афганістані. Военні дії й сутички в Конго (Кіншаса), Анголі, Судані, Руанді супроводжуються винищенням окремих народностей і племен. Протистояння на Близькому Сході між Ізраїлем і палестинцями, яких підтримують сусідні мусульманські країни, призвело до великих людських жертв і матеріальних утрат, загрожуючи втягненням до цього конфлікту інших

країн світу. Наприкінці ХХ ст. до краю загострилася курдська проблема. Намаганням курдів створити свою державу уряди країн, на яких вони проживають, протиставили геноцидні військові операції. На Близькому Сході й у Північній Африці внаслідок діяльності ісламських екстремістів виникла загроза релігійних конфліктів. Із розпадом СРСР розширилася сфера етнічних конфліктів на його колишній території.

На основі цих прикладів можна побачити, що етнічні відносини в сучасному світі характеризуються загостренням їх конфліктної складової. Для більш глибокого розуміння специфіки міжетнічних конфліктів необхідно звернутися до аналізу сутності соціальних конфліктів, які, у свою чергу, є складовою соціальних суперечностей. Суперечності в соціальних системах є частиною діалектичних суперечностей, які пронизують усі сфери матеріального та духовного буття. Г. Гегель уважав, що у сфері практичної діяльності суперечності з'являються, тобто переходять зі сфери сутності у сферу явища, за наявності особливого стану, який він називав «ситуація та її конфлікти». Конфліктна ситуація має місце там, де визначеність виявляє себе як істотна відмінність і, виступаючи протилежністю до чогось іншого, породжує колізію [1, с. 88]. Отже, поширена традиція, яка йде від Геракліта до Гегеля, згідно з якою суперечність є іманентною властивістю буття, головним двигуном історії та прогресу.

У сучасній західній соціально-філософській літературі питання про природу суперечностей розглядається Е. Гідденсом. Він вважає, що соціальна суперечність виражає вразливе місце, слабку ланку в констrukції соціетальної системи, указує на розподіл інтересів між різними групами й категоріями людей, у тому числі й між класами [2, с. 198–199]. Е. Гідденс указує, що соціальні суперечності пов'язані з відмінностями способу життя людей, які належать до різних соціальних груп, і нерівністю їхніх життєвих шансів. Як частина діалектичних суперечностей, суперечності суспільства мають сферу застосування – сферу соціального. Окремим випадком соціальної суперечності є соціальний конфлікт. Він розуміється як зіткнення інтересів різних соціальних спільностей, соціальних верств і груп, окремий випадок вияву соціальної суперечності, одна з його форм, яка характеризується наявністю виразного протистояння суспільних сил або проблеми, що є ядром конфлікту, а також усвідомленням сторонами, які конфліктують, своїх протилежних інтересів і цілей діяльності [3, с. 124].

Під соціальним конфліктом можна розуміти стан крайнього загострення суперечностей у соціальній системі, який передбачає усвідомлене зіткнення протилежних інтересів, цілей, позицій і тенденцій розвитку її суб'єктів, є засобом їх розв'язання і трансформації соціальної системи в новий якісний стан. Варто виділити чотири підходи щодо вивчення конфліктів: каузальний, функціональний, діалектичний (або радикальний) і цільовий.

На думку прибічників каузального підходу, «причини є елементом пояснень конфліктів» [4, с. 49]. В. Шаленко виділяє такі три групи причин конфліктів: 1) умови, які сприяють зростанню несумісних відмінностей; 2) агресивні диспозиції, які призводять до конфліктної поведінки; 3) психологічні процеси, які вказують на впевненість несумісності відмінностей.

Функціональний підхід найбільш повно розглядав Л. Козер. Він показав, що конфлікт сприяє скоріш еволюційним, ніж революційним змінам [5, с. 8]. Так, дослідник убачає джерело конфліктної взаємодії у фатально неминучій соціальній нерівності, психологічній незадоволеності суб'єктів суспільства їхнім становищем у ньому та їхніми претензіями на більш високий статус, владу й ресурси.

За цільового підходу конфлікт розглядається як засіб досягнення організаційних завдань. Л. Понді зазначає: сам по собі конфлікт потрібно оцінювати в термінах його функцій і дисфункцій. Причиною конфлікту є індивіди та групи, які переслідують власні інтереси. Л. Понді виділяє п'ять стадій конфлікту: 1) попередні умови; 2) латентний конфлікт; 3) усвідомлений конфлікт, призводить до 4) маніфестації конфлікту, а потім до 5) наслідків конфлікту [6, с. 257–261].

В основі діалектичного підходу лежить діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа. Автор теорії конфліктної моделі суспільства Р. Дарендорф стверджує, що конфлікт визначається характером влади. Важливим моментом у вивченні конфлікту є питання його локалізації та структурованості в часі [7, с. 142–147]. Для правильного розуміння того, що відбувається всередині зони конфлікту, необхідно враховувати, що він детермінований особливостями сприйняття й інтерпретації суб'єктів.

Так як етнічний конфлікт є складовою конфлікту соціального, то йому притаманні всі його загальні риси, разом із тим етнічний конфлікт має і свої особливості. У сучасному суспільствознавстві можна виокремити кілька підходів до вивчення етнічних конфліктів. Соціологічний підхід розглядає етнічний конфлікт як одну з форм соціального/групового конфлікту, головними акторами якого є соціальні групи, котрі визнають свою етнічну відмінність. Етнологічно-антропологічний підхід розглядає етнічний конфлікт як одну з форм антагоністичних відносин між етнічними групами. Якщо соціологічний підхід визначає етнічний конфлікт як певну форму соціального конфлікту, то етнологічний розглядає його як феномен культури з властивими йому специфічними рисами. Соціально-психологічний підхід зосереджує увагу на вивченні переважно психологічних механізмів (сприйняття, емоцій, стереотипів, цінностей) впливу на поведінку індивідів і груп. Із цього погляду конфлікт розглядається як явище міжгрупової взаємодії, що супроводжується значною мірою суб'єктивності в оцінюванні ситуації.

Отже, міжетнічний конфлікт можна визначити насамперед як конфлікт передусім етнічних культур, що вступають між собою у взаємодію. Він може мати як відкриту, так і приховану форму, залежно від ступеня міжетнічної комунікації та функціональних інтенцій самих етнічних систем.

Виникнення й існування конфліктів являє собою неминучий наслідок переплетіння двох тенденцій у розвитку світової цивілізації – оформлення великих груп людей в етносоціальні організми (нації, народності) і прогрес продуктивних сил, який зумовлює конкуренцію людей навколо території, природних ресурсів, ринків збуту, політичного впливу, можливості національного самозбереження. Залежно від міри загострення національних конфліктів і суперечностей вони можуть існувати як у спокійній, латентній формі, так і у відкритій, тобто у формі етнічного конфлікту. Міжетнічний конфлікт у відкритій формі не виникає на голому місці, а має у своїй основі роки, десятиліття чи навіть століття конфліктної ситуації в латентній стадії, адже співжиття двох етносів по-сусідству – це вже ситуація сама по собі конфліктна. Перехід першої форми в другу спричиняє відсутність або зіпсування механізму збалансування національних інтересів. Відкритий вихід конкретних національних проблем на арену суспільно-політичного життя відбувається шляхом постановки того чи іншого національного питання.

Варто визначитись із факторами, що зумовлюють специфіку міжетнічної комунікації.

Більшість дослідників вважає, що саме глобалізація провокує етнічні конфлікти та вияви націоналізму, оскільки вона спонукає до культурної гомогенізації етнічні, релігійні, племінні групи, котрі захищають свою самобутність.

Найбільш песимістично оцінюють вплив глобалізації на майбутнє етнічних конфліктів прихильники теорії «зіткнення цивілізацій», запропонованої Б. Левісом [8, с. 47–60] і популяризованої С. Хантінгтоном. Її послідовники вважають етнічні конфлікти виявом культурних розривів між різними суспільствами. Такі конфлікти можуть виникати внаслідок глобалізації й модернізації, коли окремі групи населення виявляються краще пристосованими до нових умов, а це викликає заздрість і ненависть невдах. Конфлікт цивілізацій розгортається на мікро- та макрорівнях. На мікрорівні боротьба «за землю і владу» точиться між групами, що живуть на лінії розлому між цивілізаціями. А на макрорівні вже країни, які належать до різних культурних таборів, конкурують за вплив у воєнній та економічній сферах, за контроль над міжнародними організаціями і третіми країнами, прагнучи нав'язати їм власні політичні й релігійні цінності.

Загалом зазначимо, що, окрім глобалізації, причини міжетнічного конфлікту кореняться як у зовнішніх факторах, таких як порушення екологічної системи, конфлікт цивілізацій, культур, мов, релігій тощо, так і у внутрішніх факторах функціонування етносу. На думку П. Кондратьєва, загостренню етнічних конфліктів сприяють такі чинники:

1) раптове зникнення стримувальних чинників зовнішнього оточення, що здійснюється за допомогою послаблення політичної влади або зникнення зовнішньої загрози. Прикладом тут можуть бути народи колишнього Радянського Союзу, які позбавились як центральної влади, так і об'єднувального їх зовнішнього ворога;

2) рішучі зміни в соціально-економічному становищі одних етнічних груп щодо інших;

3) внутрішня боротьба за лідерство в межах етнічної групи (нормальне явище за умов демократії); 4) існування етнічних громад за кордоном, що, виходячи з етнічної солідарності, підтримують групи, які є суб'єктами конфлікту, загострюють його протікання й ускладнюють розв'язання;

5) геополітичне розташування етнічного ареалу. Найбільшу потенційну небезпеку конфліктів становлять етнічні ареали, що межують із територією держав, у яких цей етнос присутній або є титульним;

6) економічне підґрунтя етнополітичної ситуації, що характеризує передусім відносне розташування етнічного ареалу порівняно з іншими районами;

7) культурно-історична ідентичність національної групи. Цей чинник значно впливає на можливе виникнення конфліктної ситуації за такими пунктами:

– поширеність і статус титульної мови;

– значущість релігійних відмінностей з іншими етносами на певній території (іслам – православ'я, іслам – іудаїзм);

– досвід власного державотворення;

8) релігійний чинник ризику;

9) різне співвідношення кількості етнічних груп в одному регіоні та нерівноправне ставлення до них титульного етносу;

10) відмінності між етнічними й державними кордонами, відмінності в державному та правовому статусах народів, етнічних груп;

11) рівень політичної активності етнічної меншини в ареалі;

12) страх втрати національної самобутності, асиміляція меншого етносу в межах чисельнішого [9].

Відповідно до джерел і чинників, виділяється така їх типологія:

1. Територіальні конфлікти, часто тісно пов'язані із возз'єднанням роздроблених у минулому етносів. Їхнє джерело – внутрішнє, політичне, а нерідко й озброєне зіткнення між тими, хто стоїть при владі, урядом і яким-небудь національно-визвольним рухом або тим чи іншим сепаратистським угрупованням, що користується політичною та військовою підтримкою сусідньої держави. Класичний приклад – ситуація в Нагірному Карабасі й частково в Південній Осетії.

2. Конфлікти, породжені прагненням етнічної меншини реалізувати право на самовизначення у формі створення не-

залежності державного утворення. Таке становище в Абхазії, Гагаузії, частково в Придністров'ї.

3. Конфлікти, пов'язані з відновленням територіальних прав депортованих народів. Суперечка між осетинами й інгушами через належність Приміського району – яскраве тому свідчення.

4. Конфлікти, в основі яких лежать домагання тієї або іншої держави на частину території сусідньої держави. Наприклад, прагнення Естонії й Латвії приєднати до себе низку районів Псковської області, які, як відомо, були включені до складу цих двох держав при проголошенні їх незалежності, а в 40-і роки ХХ ст. перейшли до РФ.

5. Конфлікти, джерелами яких слугують наслідки довільних територіальних змін, здійснюваних у радянський період. Це передусім проблема Криму й в потенції – територіальне урегулювання в Середній Азії.

6. Конфлікти, в основі яких лежать чинники історичного характеру, зумовлені традиціями багаторічної національно-визвольної боротьби проти метрополії. Наприклад, конфронтація між Конфедерацією народів Кавказу та російською владою.

8. Конфлікти, породжені багаторічним перебуванням депортованих народів на територіях інших республік. Такі проблеми месхетинських турок в Узбекистані, чеченців у Казахстані, кримських татар у Криму [10, с. 89].

Виходячи з аналізу чинників, що сприяють етноконфліктній ситуації, варто відзначити вплив як етнокультурних, так і соціальних факторів її виникнення.

Разом із цим ключовим залишається питання: який зв'язок існує між етнічними конфліктами й феноменом «етнічність»; виконує цей зв'язок причинно-наслідкові чи суто функціональні функції? Теоретично можливі дві протилежні позиції. Позиція перша. Між цими двома феноменами існують досить тісні, причинно-наслідкові зв'язки. У самому етнокультурному розмаїтті людства потенційно закладено елементи конфліктності. У взаєминах між народами етнофобія – явище настільки ж природне, як і етнофілія. Вірмени й азербайджанці, турки й болгаряни, хугу й тутсі, араби та євреї – приклади етнічної несумісності народів. Позиція друга. Коріння «етнічних конфліктів» лежить поза власне етнічних реалій. Така позиція обстоюється багатьма конфліктологами, етнологами за кордоном й у нашій країні. На нашу думку, саме етнічність є джерелом етнічних конфліктів. Така думка ґрунтується на дослідженнях теоретиків інструменталістського, конструктивістського та примордіалістського підходів.

Інструменталісти розглядають конфлікт як результат активізації етнічних характеристик лідерами політичних еліт для реалізації власних інтересів [11, с. 285]. Конструктивісти ж причини конфлікту вбачають у тому, що може бути визначено як «патологічні соціальні системи», які індивіди не можуть контролювати. Відтак конфлікт, що виникає, є продуктом соціальної системи, а не окремих індивідів. А етнічність, що є результатом соціальної взаємодії, унаслідок її порушення випадає з-під контролю. Як й інструменталісти, конструктивісти не вважають етнічність природно конфліктною. Звідси постає потреба пояснення причин вибуху насилля в міжетнічних відносинах [12, с. 139]. Згідно з традиціоналістським (примордіалістським) підходом, етнічні конфлікти не постійний стан взаємовідносин, традиціоналісти розглядають конфлікт як явище, що впливає з етнічних відмінностей і тому не обов'язково потребує пояснення. Іншими словами, конфлікт убачається вкоріненим у саму етнічність [13, с. 309–328].

Спробу поєднати елементи інструменталістського і примордіалістського підходів із наголосом на соціальній взаємодії здійснили конструктивісти. Наголошуючи, що етнічність – ані незмінна, ані повністю відкрита для змін, вони стверджують, що вона є результатом густої мережі соціальних взаємодій. На їхню думку, етнічність не є ознакою індивіда – це швидше соціальний феномен. Відтак ідентичність потрапляє до можливостей вибору чи контролю окремої особи. У міру того, як змінюються соціальні взаємодії, змінюється й сама етнічність. Українська дослідниця В. Котигоренко також наголошує на тому, що саме фактор етнічності може

стимулювати конфлікти, які класифікуються за цілями сторін – на ґрунті змагальності за соціальні блага, за владу, за збереження, розвиток або переваги культурної ідентичності [14, с. 75].

Саме етнічність призводить до формування образу етнічного «ворога», бо в основі кожної етнофобії лежить соціально-психологічна структура різниці між «нами» та «не-нами», власне як і в основі самоідентифікації. Але коли в другому випадку, як підкреслює З. Сікевич, ця різниця полягає лиш у «констатуючому» варіанті («ми» – такі, «вони» – інші), то в першому – оцінному («вони» – гірші за нас, «ми» – жертва їхніх «підступів» тощо) [15].

Отже, здійснивши аналіз специфіки етнічних відносин на сучасному етапі розвитку соціуму, ми можемо висновок про загострення конфліктної складової в міжетнічних відносинах. Цьому сприяє низка факторів як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. До зовнішніх факторів доцільно зарахувати глобалізацію, що, у свою чергу, зумовлює конфлікт цивілізацій, культур, мов, релігій, порушення екогосподарської системи. До внутрішніх факторів потрібно зарахувати власне етнічність, що як первинна характеристика людства, про що свого часу писали прибічники примордіалізму, глибинним чином впливає й на сучасні суспільні процеси.

Варто зазначити, що, незважаючи на досить великий дослідницький інтерес до цієї проблеми, багато аспектів залишаються недостатньо вивченими й проаналізованими. Потребують спеціальних досліджень соціально-філософський вимір сучасного комунікативного процесу та його етнічної складової.

Література

- Гегель Г.В.Ф. Эстетика : в 4 т. / Г.В.Ф. Гегель. – Минск : Искусство, 1968. – Т. 1. – 1968. – 326 с.
- Giddens E. The Constitution of Society : Outline of the theory of structuration / E. Giddens. – Cambridge : Polity Press, 1989. – 402 p.
- Социология. Наука об обществе : [учебное пособие] / под общей редакцией проф. В.П. Андрущенко, проф. Н.И. Горлача. – Х. : Институт востоковедения и международных отношений. Харьковский колледж, 2006. – 688 с.
- Зайцев А.К. Социальный конфликт на предприятии / А.К. Зайцев. – Калуга : Калужский институт социологии, 2013. – 187 с.
- Coser L.A. The Functions of Social Conflict / L.A. Coser. – N.Y. : Free Press, 1956. – 188 p.
- Pondy L.R. Reflections on organizational conflict / L.R. Pondy // Journal of organizational behavior. – 1992. – Vol. 13. – P. 257–261.
- Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта / Р. Дарендорф // Социологические исследования. – 1994. – № 5. – С. 142–147.
- Lewis B. The Roots of the Muslim Rage / B. Lewis // Atlantic Monthly. – 1990. – September. – P. 47–60.
- Кондратьев П.Я. Теория конфликтологии міжнародних відносин / П.Я. Кондратьев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.naiu.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/n2001_1/kondrat.htm.
- Этингер Я. Межнациональные конфликты в СНГ и международный опыт / Я. Этингер // Свободная мысль. – 2003. – № 3. – С. 89–90.
- Lake D. Spreading Fear : The Genesis of Transnational Ethnic Conflict. The International Spread of Ethnic Conflict : Fear, Diffusion and Escalation / D. Lake, D. Rothchild. – Princeton : Princeton University Press, 1998. – 379 p.
- Carment D. The international dimension of ethnic conflict : concepts, indicators, and theory / D. Carment // Journal of peace research. – Vol. 30. – 1993. – № 2. – P. 137–150.
- Meadwell H. Cultural and Instrumental Approaches to Ethnic Nationalism / H. Meadwell // Ethnic and Racial Studies. – 1989. – № 3. – Vol. 12. – P. 309–328.
- Котигоренко В. Причинність етноконфліктів : впливи глобалізації / В. Котигоренко // Політична думка. – 2002. – № 1. – С. 97–113.
- Сікевич З. Етнічна неприязнь у масовій свідомості росіяні / З. Сікевич // Незалежний культурологічний часопис «І» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lviv.ua/n16texts/#16-zmist.htm>.

Анотація

Вязова Р. В., Убейволок О. О. Специфіка міжетнічних відносин на сучасному етапі суспільного розвитку. – Стаття.

У статті розглядаються особливості системи міжетнічних відносин і визначаються сутність, форми вияву міжетнічних відносин у вирішенні міжетнічних суперечностей і етнічних конфліктів. Феномен етнічності глибоко проник у суспільні відносини, супроводжує, а нерідко й визначає політичні та культурні процеси. Сприятливі умови існування етносу надають йому можливість для самовідтворення та збагачення новими особливостями завдяки швидким змінам реальності й прискореній модернізації. Умови, які діють усупереч цьому етнічному факторові, спрямовані на насильницьку асиміляцію. Зроблено висновок про загострення конфліктної складової в міжетнічних відносинах. Цьому сприяє низка факторів як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. До зовнішніх факторів варто зарахувати глобалізацію; до внутрішніх факторів – власне етнічність.

Ключові слова: соціальний конфлікт, соціальні суперечності, міжетнічний конфлікт, етнічність, конфліктні ситуації.

Аннотация

Вязова Р. В., Убейволок О. А. Специфика межэтнических отношений на современном этапе общественного развития. – Статья.

В статье рассматриваются особенности системы межэтнических отношений, определяются сущность, формы проявления межэтнических отношений при разрешении межэтнических противоречий и этнических конфликтов. Феномен этничности глубоко проник в общественные отношения, сопровождает, а нередко и определяет политические и культурные процессы. Благоприятные условия существования этно-

са предоставляют ему возможность для самовоспроизводства и обогащения новыми особенностями благодаря быстрым изменениям реальности и ускоренной модернизации. Условия, которые действуют вопреки данному этническому фактору, направлены на насильственную ассимиляцию. Сделан вывод об обострении конфликтной составляющей в межэтнических отношениях. Этому способствует ряд факторов как внешнего, так и внутреннего характера. К внешним факторам следует отнести глобализацию; у внутренним факторам – собственно этничность.

Ключевые слова: социальный конфликт, социальные противоречия, межэтнический конфликт, этничность, конфликтные ситуации.

Summary

Vyazova R. V., Ubeyvolk O. A. The specificity of interethnic relations at the present stage of social development. – Article.

The article discusses the features of interethnic relations system and determines the nature of interethnic relations in the resolution of ethnic conflicts and ethnic contradictions. The phenomenon of ethnicity has penetrated deeply into social relations, it often determines all political and cultural processes. Favorable conditions for the existence of the ethnic group give an opportunity for self-reproduction and enrichment, thanks to the rapid changes of reality and rapid modernization. The conditions contrary to this ethnic factor are directed at a forced assimilation. It is concluded that the intensification of the conflict can be a component of inter-ethnic relations. This is facilitated by a number of external and internal factors. The external factors include globalization. The internal factors include the actual ethnicity.

Key words: social conflict, social contradiction, ethnic conflict, ethnicity, conflict situations.